

Találkozásaim Prokop Péterrel *

Prokop Péter 1919-ben született Kalocsán, és itt is szentelték pappá 1942-ben. Három év kápáni szolgálat után iratkozott be a pesti Képzőművészeti Akadémiára, ahonnan érseke 1948-ban, az iskolák államosítása után visszahívta, így utolsó fél évét a főiskolán már nem fejezhette be. 1957-től Rómában élt. Festőművészeti diplomáját a Római Képzőművészeti Akadémián szerezte. A római évek hozták számára művészetének kiteljesedését. 1999-ben költözött haza. 2003-ban bekövetkezett haláláig Csepelen élt és alkotott.

Tevékeny életéről számos önálló kiállítása (pl. Olaszországban, Németországban, Ausztriában, az Amerikai Egyesült Államokban és Ausztráliában stb.), festményei, színes üveglakai, tábla-, fal- és oltárképei, grafikái, valamint könyvei tanúskodnak. Magyarországon 1978 óta szerepelt rendszeresen műveivel. Legnagyobb állandó kiállítása a római Szent István Zarándokházban látható (mintegy 470 kép). Műveinek jelentős részét 50-100-200-as csoportokban, állandó kiállítás céljából hazai közintézményeknek adományozta. Életművével Kalocsán 1988 óta állandó kiállítás keretében is találkozhat az érdeklődő közönség.

Egy fél évszázaddal ezelőtt ismerkedtünk meg Rómában. Most római és hazai találkozásainkat felidézve szólok művészetéről és világszemléletéről, *ars poeticájáról*, idézve a festő író magát is, illetve vele készített interjúimat. 1967 januárjától 1992 augusztusáig dolgoztam a Vatikáni Rádiónál. Rómába érkezésem után hamarosan megismerkedtünk. Gyakran felkerestem „főhadiszállásán”, a Szent István Zarándokházban. Néha meghívott ebédre is. Amikor később Tűz Tamás költő barátunk több ízben heteket töltött Rómában, hármásban is találkoztunk, nem egy-

szer Szőnyi Zsuzsáéknál, a férjéről humorosan elnevezett „Triznya-kocsmá”-ban, hazai és külföldi értelmiségiek, írók, művészek társaságában.

Többször beszámoltam a Vatikáni Rádióban kiállításairól, később sorra megjelenő köteteiről. 1973-ban a Piazza del Popolón fekvő Augustiniana galériában állított ki; akkor interjút készítettem vele. Ebben ő maga jellemezte mintegy két évtizedes munkásságát, állandóan újat kereső és teremtő alkotótevékenységét. Tájképek, csendéletek és többé-kevésbé absztrakt konstrukciók mellett akkor találkoztunk először a művész expresszionista arcképével; továbbá kifejezetten vallásos ihletésű képeket is láthattunk: Utolsó vacsora, Emmauszi tanítványok, madonnák, Szent Ferenc a madarakkal.

1974-ben újabb római kiállításáról („Galleria della Pigna” kultúrközpont) olasz nyelvű katalógusában értő jellemzést olvashattunk Camilucci műértőtől. Szerinte az impresszionista örökséget folytató Prokop képein a szín és a fény ragyogó harmóniája egyrészt szétfeszíti a kis térfelület kereteit, másrészt a művész a fényt a festék materiájába gyúrja bele; így a durva anyag áttetszővé válik, ugyanakkor a kép anyagszerűbb és vibrálóbb lesz. Hozzáfüztem akkori ismertetésemben: „Prokop még nem vallásos tárgyú festményein is ezt a tapasztalaton túli, természetfeletti fényt sejteti meg, amely elárad a Szeretettől mozgatott teremtésen.

Róma után Magyarországon is számos kiállítása volt: galériákban, templomokban. Aztán sorban jelentek meg feljegyzései, aforizmagyűjteményei, kisebb-nagyobb esszéi: e kötetekben is számos fekete-fehér képmellékletet láthattunk. *Sziromszállingó* c. kötete végén így vallott magáról („Tudathasadásos alkatom” címmel): „Kö-

* Előadás a Prokop Péter- emlékkiállításon Vollnhofer Artstudio, Budapest, 2012. szeptember 26.

teteimnek nincs befejezése, mert sorozatuk folyamata...Az élvhajhász serkentő izgalma folyton bennem feszül: gyerünk csak tovább! Saját érdekem diktálja: le ne álljak! Formában maradjak. A semmittevés tompít, lassan ölj gyilkos. Tréning nélkül elernyednek izmaink, szellemi teremtőképességeink. Míg ki nem ütnek a sorból, teljes tempóval hajrázom!”

Péter így elárulta hosszú élete titkát is. 85 évet élt! Valahányszor felkerestem a Szent István Zarándokházban, műtermében mindig 2-3 készülő festményét mutatta. Irigyeltem is: „Jó neked, Péter!” –mondtam. „Nincs más dolgod, csak a teremtés”. Nem kellett naponta időpontra dolgoznia, saját gyönyörűségére alkotott megállás nélkül; kivéve élete végén már Magyarországon, a hosszantartó szenvedése alatt.

Tizenhét prózai kötete jelent meg. Ezekről többször írtam kritikát folyóiratomban, a *Távlatokban*. A *Modelldíj nélkül*-ben (1992) maga így határozta meg írásai műfaját: *sziporkagyűjtemény*. „Ötvenedik után szégyell az ember belekezdeni. Újságszerkesztő unszolása nélkül aligha merek cikkezni. Lelkesítő olvasóm kérdése: miért nem magad kommentárod képeidet? – indított útra. Ha nem biztat, most nem kopogtatnám kilencedik sziporkagyűjteményem.” Aforizmái, naplójegyzetei között néha hosszabb írásokat is találunk, pl. a hitetlen Tamásról, vagy védőszentjéről, Péter főapostolról. Megindítók a könyv vége felé a kórházi jegyzetek. Az ember itt találkozik a szenvedők világával. Itt felvetődnek az alapkérdések a rosszról, az ártatlanok szenvedéséről és a halálról, amelyeket a bibliai Jóbtól kezdve Dosztojevszkijen át Camus-ig oly sokan felvetettek Istennel perelve: Te teremtetted a fájdalmat!? „A felebarátod arcából, de a tiédből is a velünk azonosuló Jézus néz össze, aki bennünk szeretne élni. Megrendítő az így kozmikus fölfogott és átértett Üdvözítő. Benne én is, te is együtt járjuk egyéni keresztutunkat. (...) Hallgató apácák csöndjünkben imádkoznak a napfogyatkozások reménytelenjeiért. Nem tudják, kit emel meg Krisztus titokzatos testében éppen az ő fájdalmas útjuk ereje.”

Prokop Péter *Pukkanó buborék* c. „naplókötete” (Jel Kiadó, 1996) elején olvasom e sorokat: „*Biztatóim számára* indulok neki a tizenkettedik kötetemnek. Akik, ha kezükbe került egy, vala-

mennyit megszerették. Nekik tartozom a tucattal. Jól esett olykor visszaüzenésük. . .” És még ugyanabban a jegyzetben egy személyemnek szóló kedvező utalást is látok: „A Vatikáni Rádió méltatásán túl egyházi pultokról ajánlást csak elvétve kaptam. Valószínűleg érdesek, nem ájtatosak észrevételeim. Könyvkiadók mint ismeretlenek nem nyúlnak utánam. Ez esetben is magam vagyok a magam mecénása.”

Az előző években megjelent kötetekhez hasonlóan újabb jegyzeteit is Prokop grafikái és festményeinek fekete-fehér fotói illusztrálják. Sajnos, festőnk képeinek varázslatos színeit még csak sejteni sem lehet a rossz reprodukciókból. Mondtam már Péter barátomnak, hogy kevesebb több lenne: mindenképpen kellene, kellett volna néhány színes reprodukció, és a 75 kép helyett mondjuk csak 25, de olyan, amelyik fekete-fehéren is jól érvényesül.

Az általában rövid feljegyzések, eszmélődések, néha aforizmaszerű gondolatok a festő-író életérzését, kritikus világlátását tükrözik. Kortársairól, egyháziakról és világiakról, politikai és kulturális eseményekről, a leghétköznapibb történetekről elmondja benyomásait.

Érdekesek azok a bemutatkozó vallomásai, amelyeket kiállításai megnyitására írt. Pl. az 1996. májusira, amelyet Szegeden rendeztek. Íme önarcképe: „Pap-festő-író gomolyog bennem. Ha hangoztatom is, az állvány előtt az akadémiaát végzett keveri a színeket, és az írógépnél a humanista fogalmaz, de hátulról a szeminárium neveltje bujtogat. A skizofrénia hármasa megfér egymás mellett, nem rivalizálnak, egyik sem akar hőssé nőni a másik kettő fölé. Engedik, hogy bármelyik a maga természete és lehetősége szerint mondja ki önmagát. Perszonálunió módján hivatásaim.” [. . .] „Nemcsak ésszel, de szívvel is dolgozom. Kiérezheti ujjaim izgalmát a néző, soraim meghatottságát az olvasó. Expresszív hajlamom az uralkodó. Egyenrangú a bibliatéma vagy a bohócok. Tájékepeimen és csendéleteimben ott lapang az istenkereső.”

Pár nappal halála előtt látogattam meg a Széher úti kórházban. Megrendültem, amikor behunyta szemét rámnyitotta, és halkán néhány szót váltottunk. „Húsz kilót fogytam” - mondta halkán. Mielőtt elhagyta volna a betegszobát, „útravalóul” megáldottam.

Szerepeltem – néhány költőbaráttal - Péter Keresztúton c. albumában egy vers-triptichonnal: *Ecce homo*, *Pietà*, *Rabboni!* Egy kis közös könyvünk is megjelent: „*Uram, irgalmazz!*” Prokop képei a Jézus Szíve-litániához az én négysorosaimmal.

*Most már tudom, hogy Nálad az öröm!
Kegyelmet osztó kegyelmezz nekem!
A szívemből a boldog vérkörön
az élet zsong – Feléd száll énelem.*

Assisi Szent Ferenc, Kalocsa, magángyűjtemény